

VALGdirektoratet

Arbeidsbeskrivelse for forhåndsstemmemottakere

Kommunestyrevalg og fylkestingsvalg

Dato

Innhold

1 Hva innebærer det å være forhåndsstemmemottaker?	3
2 Forberedelser	4
2.1 Klargjør forhåndsstemmestedet og nødvendig valgmateriell	4
2.2 Innlogging i EVA	5
3 Mottak av forhåndsstemmer	6
3.1 Mottak av stemmer fra egne innbyggere	7
3.2 Mottak av stemmer fra velgere bosatt i en annen kommune	9
3.3 Velgeren finnes ikke i manntallet	12
3.4 Velgeren har stemt tidligere	14
3.5 Forhåndsstemmelokalet har mistet tilgangen til manntallet	15
3.6 Velgeren må stemme utenfor forhåndsstemmestedet	16
3.7 Forhåndsstemmeprosedyrer oppsummert	18
4 Veiledning og assistanse	19

1 Hva innebærer det å være forhåndsstemmemottaker?

Som forhåndsstemmemottaker er hovedoppgaven din å ta imot stemmer.

Det skal alltid være to stemmemottakere til stede når velger avgir stemme. Det er ikke nok at en av dere tar imot stemmegivningen mens den andre holder på med andre oppgaver i lokalet.

Forhåndsstemmemottakere i din kommune har i fellesskap blant annet ansvaret for:

- Å legge til rette for at stemmegivningen kan foregå på en trygg og god måte
- Å ta imot og registrere stemmer fra velgere
- Å veilede og assistere velgere

For å få til dette, er du som forhåndsstemmemottaker nødt til å kjenne til regelverket og følge rutinene for en korrekt og sikker valggjennomføring. Denne arbeidsbeskrivelsen gir deg derfor en innføring i dine viktigste oppgaver som forhåndsstemmemottaker.

Lykke til i arbeidet som forhåndsstemmemottaker!

2 Forberedelser

Før forhåndsstemmestedet åpner er det viktig å klargjøre forhåndsstemmestedet og nødvendig valgmateriell, og logge inn i [EVA](#) (elektronisk valgadministrativt system). På den måten er dere klare for å ta imot velgerne på en korrekt og sikker måte.

2.1 Klargjør forhåndsstemmestedet og nødvendig valgmateriell

Sørg for å:

1. Fylle på stemmesedler til både kommunestyrevalg og fylkestingsvalg i valgavluksene. Sørg for at antallet stemmesedler er omtrent likt for alle partier.
2. Plassere urner og stempler på avkrysserbordet.
3. Sjekke at urnene er forsegle og eventuelt merket. Noen kommuner velger å ha separate urner for kommunestyrevalg og fylkestingsvalg og/eller skille mellom stemmer fra egne innbyggere (innenbysstemmer) og velgere bosatt i andre kommuner (utenbysstemmer).
4. Sørg for at materiell til konvoluttstemmer og beredskapsstemmer er tilgjengelig. Dette inkluderer:
 - penner (helst sorte)
 - blanke valgkort
 - avkryssingsstemmesedler (til utenbysstemmer)
 - stemmeseddelkonvolutter
 - omslagskonvolutter
 - beredskapskonvolutter

Huskeregler for god sikkerhet på forhåndsstemmestedet

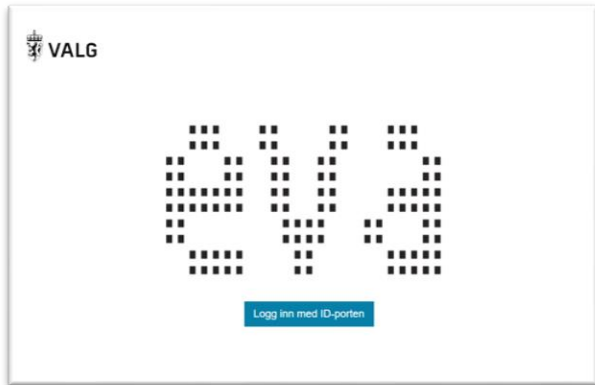
For å ivareta sikkerheten på forhåndsstemmestedet er det viktig at valgmateriell sikres ved å:

- forsegle urner som er i bruk
- til enhver tid ha kontroll på alle stempler på forhåndsstemmestedet
- alltid være to stemmemottakere ved mottak og håndtering av stemmesedler
- oppbevare stemmesedler, stempler, urner og PC-er på et trygt sted når utstyret ikke er i bruk

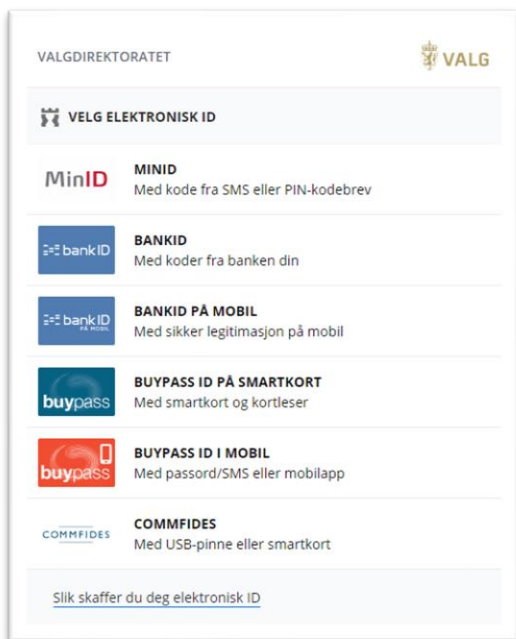
2.2 Innlogging i EVA

Før åpningstid bør du logge inn i [EVA](#) (elektronisk valgadministrativt system) ved å:

1. Velge "Logg inn med ID-porten" i EVA:

2. Logge inn ved hjelp av ett av påloggingsalternativene:

3. Velge rollen "forhåndsstemmemottaker" på stemmestedet du befinner deg på.

HUSK!

Du må ha satt opp Bank-ID på mobil, app eller lignende for å logge deg inn i EVA med et av påloggingsalternativene.

3 Mottak av forhåndsstemmer

I forhåndsstemmeperioden bruker alle kommuner elektronisk manntall for å registrere stemmegivninger. Det elektroniske manntallet er tilgjengelig i EVA, som også benyttes til å registrere alle forhåndsstemmegivninger. Som forhåndsstemmemottaker kan du benytte EVA til å:

- søke i manntallet
- ta imot forhåndsstemmegivninger fra velgere i egen kommune og krysse av disse i det elektroniske manntallet
- ta imot og registrere forhåndsstemmegivninger i konvolutt

Det finnes ulike prosedyrer for mottak av stemmer fra egne innbyggere og mottak av konvoluttstemmer. Prosedyren for mottak av stemmer fra egne innbyggere benyttes når velgeren forhåndsstemmer i kommunen vedkommende er manntallsført i.

Prosedyren for mottak av stemmer i konvolutt benyttes når velgeren forhåndsstemmer i en annen kommune enn vedkommende er manntallsført i. EVA sjekker da forhåndsstemmegivningen mot manntall, slik at forhåndsstemmemottaker kan se hvor stemmegivningen skal sendes. I tillegg tas stemmegivninger imot i konvolutt i tilfeller hvor velgeren ikke finnes i manntallet, velgeren har stemt tidligere eller forhåndsstemmelokalet har mistet internettilgangen og dermed tilgangen til manntallet.

Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av følgende prosedyrer:

- mottak av stemmer fra egne innbyggere
- mottak av stemmer fra velgere som er manntallsført i en annen kommune
- mottak av stemmer når velgeren ikke finnes i manntallet
- mottak av stemmer når velgeren har stemt tidligere
- mottak av stemmer når forhåndsstemmelokalet har mistet internettilgangen og dermed tilgangen til manntallet (beredskapsstemmer)
- mottak av stemmer fra velger som må stemme utenfor forhåndsstemmestedet

OBS! Skjæringsdato for manntallet

Hvor velgeren er manntallsført avhenger av hvilken kommune vedkommende er folkeregistrert bosatt per 30. juni i valgåret. Dersom velgeren melder flytting til en annen kommune *etter* 30. juni, er vedkommende manntallsført i sin gamle bostedskommune. Stemmen må da tas imot i konvolutt og videresendes.

3.1 Mottak av stemmer fra egne innbyggere

For velgere som er bosatt i kommunen gjelder følgende prosedyre:

1. Vis velgeren til et valgavlukke med stemmesedler.
2. Når velgeren er ferdig i valgavlukket, vis vedkommende til avkrysserbordet.
 - Kontroller at stemmeseddelen er brettet riktig for å sikre hemmelig valg. Dersom stemmeseddelen ikke er brettet riktig viser du velgeren hvordan en stemmeseddel skal brettes, før du tar velgeren med tilbake til valgavlukket.
3. Be velgeren vise legitimasjon og eventuelt valgkort.
 - Sjekk legitimasjonen ved å kontrollere navn, bilde og fødselsdato. Legitimasjon skal minimum inneholde velgers navn, fødselsdato og bilde.
4. Søk opp velgeren i manntallet.
 - For å søke opp velgeren i manntallet i EVA, velg "Registrer forhåndsstemme".

Min side

☑ Forberedelser	🗳 Stemmegivninger
Manntall Søk	Forhåndsstemmeperiode Registrer forhåndsstemme
Rapporter Alle rapporter	Felles funksjoner Lag nytt valgkort

- Dersom velger har med valgkort, kan du skanne strekkoden for å få opp velgeren i EVA. Sørg for å stå på fanen "Manntallsnummer".
- Du kan søke opp velgeren i EVA ved hjelp av fødselsnummeret som står oppført på velgerens legitimasjon. Sørg for å stå på fanen "Fødselsnummer".
- Du kan også benytte "Avansert søk". Fyll inn så mange personopplysninger som mulig for å sikre at du får opp rett velger blant søkeresultatene.

Registrer forhåndsstemme

Fylkeskommune: Vestfold | Kommune: Horten | Stemmekrets: Hele kommunen | Stemmested: Rådhusorget - urne

Søk opp velger for å registrere forhåndsstemme i urne ved Rådhusorget - urne

Manntallsnummer Fødselsnummer Avansert søk

Manntallsnummer *

Hele strekkoden, 12 siffer

[Søk](#)

- Kontroller velgerens identitet ved å sammenligne opplysningene fra velgerens legitimasjon med opplysningene i EVA.

5. Sjekk at velgeren ikke har avgitt stemme tidligere.

- Du vil få opp et rødt varsel i EVA hvis velgeren har stemt før.

 TRAPP DYNAMISK avleverte godkjent stemmegivning onsdag 08.02.2023 kl. 18.35
Personen kan stemme, men stemmegivningen må tas i mot i omslagskonvolutt.

6. Sett et kryss i manntallet

- For å krysse av velgeren i det elektroniske manntallet, trykk "Registrer stemmegivning".

 Velger har ikke avlagt stemme på tidligere tidspunkt.

Manntallsinformasjon		Stemmeberettiget 	
Manntallsnummer			
Personinformasjon			
Fødselsnummer		Kommune	5001 - Trondheim
Fornavn	AKTIV	Stemmekrets	0000 - Hele kommunen
Mellomnavn		Adresse	Havnegata 35
Etternavn	TRAPP	C/O	
E-post		Postnummer	7800
Telefonnummer		Sted	NAMSOS

 Registrer stemmegivning

[Avbryt](#)

 Historikk

 Skriv valgkort

7. Stemple stemmeseddelen.

- Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.

8. Velgeren legger stemmeseddelen i urnen.

OBS! To stemmesedler til kommunestyrevalget og fylkestingsvalget

Informer velgeren før hen går inn i valgavlukket om at retten til å stemme ved det andre valget vil gå tapt hvis dette ikke gjøres samtidig. Dette skyldes at avkryssingen i manntallet kun gjøres én gang, og at velger derfor ikke kan avgi stemme i det andre valget ved en senere anledning.

3.2 Mottak av stemmer fra velgere bosatt i en annen kommune

Dersom det kommer en velger som er manntallsført i en annen kommune, skal forhåndsstemmen tas imot i konvolutt. Da gjelder følgende prosedyre:

1. Vis velgeren til et valgavlukke med stemmesedler.
 - Velgeren kan enten benytte en avkryssingsstemmeseddel eller de ordinære stemmesedlene. Dere velger selv om avkryssingsstemmesedler skal ligge tilgjengelig i avlukket eller om det skal deles ut til velgere som er manntallsført i en annen kommune.
 - På avkryssingsstemmeseddelen krysser velger av for parti.
 - Velgere som ikke forhåndsstemmer i sin hjemkommune, har ikke mulighet å gjøre endringer på ordinære stemmesedler til kommunestyrevalget.
2. Når velgeren er ferdig i valgavlukket, viser du vedkommende til avkrysserbordet.
 - Kontroller at stemmeseddelen er brettet riktig for å sikre hemmelig valg. Dersom stemmeseddelen ikke er brettet riktig viser du velgeren hvordan en stemmeseddel skal brettes, før du tar velgeren med tilbake til valgavlukket.
3. Be velgeren vise legitimasjon og eventuelt valgkort.
 - Sjekk legitimasjonen ved å kontrollere navn, bilde og fødselsdato. Legitimasjon skal minimum inneholde velgers navn, fødselsdato og bilde.
4. Søk opp velgeren i manntallet.
 - For å søke opp velgeren i manntallet i EVA, velg "Registrer forhåndsstemme".

Min side

 Forberedelser	 Stemmegivninger
Manntall Søk	Forhåndsstemmeperiode Registrer forhåndsstemme
Rapporter Alle rapporter	Felles funksjoner Lag nytt valgkort

- Dersom velger har med valgkort, kan du skanne strekkoden i EVA for å slå opp velgeren i manntallet. Sørg for å stå på fanen "Manntallsnummer".
- Du kan søke opp velgeren i EVA ved hjelp av fødselsnummeret som står oppført på velgerens legitimasjon. Sørg for å stå på fanen "Fødselsnummer".
- Du kan også benytte "Avansert søk" i EVA. Fyll inn så mange personopplysninger som mulig for å sikre at du får opp rett velger blant søkeresultatene.

Registrer forhåndsstemme

Fylkeskommune: Vestfold | Kommune: Horten | Stemmekrets: Hele kommunen | Stemmested: Rådhusorget - urne

Søk opp velger for å registrere forhåndsstemme i urne ved Rådhusorget - urne

Manntallsnummer Fødselsnummer Avansert søk

Manntallsnummer *

Hele strekkoden, 12 siffer

Søk

- Du vil nå få opp et pop up-vindu og et rødt varsel i EVA som informerer om at velgeren er manntallsført i en annen kommune.

Registrering av stemme til annen kommune

Du er nå i ferd med å registrere en forhåndsstemmegivning fra velger manntallsført i annen kommune. Husk å benytte omslagskonvolutt.

✓ Ok

- Kontroller velgerens identitet ved å sammenligne opplysningene fra velgerens legitimasjon med opplysningene i manntallet.

⊘ Velgeren er manntallsført i annen kommune. Forhåndsstemmegivningen skal tas imot ved bruk av omslagskonvolutt.

Manntallsinformasjon	
Manntallsnummer	0000005385 20
Stemmeberettiget	✓

Personinformasjon	
Fødselsnummer	██████████
Fornavn	Helga
Mellomnavn	
Etternavn	Bratås
E-post	
Telefonnummer	

Kommune	0301 - Oslo
Stemme-krets	0205 - Foss videregående skole
Bydel	030102 - Grünerløkka
Adresse	FOSSVEIEN 16 A
C/O	
Postnummer	0551
Sted	OSLO

Sent innkommet forhåndsstemme

✓ Registrer stemmegivning [Avbryt](#) Historikk Skriv valgkort

5. Klargjør velgerens valgkort, som skal sendes til velgerens hjemkommune.
 - Du kan enten skrive ut velgerens valgkort fra EVA eller benytte et blankt valgkort. Dersom velgeren har tatt med seg valgkort på papir kan dette benyttes.
 - Signer valgkortet og før på tid og sted for stemmegivningen.

6. Stemple stemmeseddelen.
 - Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
7. Velgeren legger selv stemmeseddelen i en stemmeseddelkonvolutt som limes igjen.
8. Legg valgkortet i en omslagskonvolutt *sammen med* stemmeseddelkonvolutten.
 - Sørg for at informasjonen på valgkortet er synlig i vinduet på omslagskonvolutten før du limer igjen.
 - Lim igjen omslagskonvolutten og gi den tilbake til velgeren.
9. Sjekk at velgeren ikke har avgitt stemme tidligere og registrer stemmegivningen.
 - Du vil få opp et rødt varsel i EVA dersom velgeren har stemt før.
 - Trykk "Registrer stemmegivning". Du vil få en tilbakemelding i EVA om registrert forhåndsstemme, samt informasjon om at stemmen skal tas imot i konvolutt.

 TRAPP BETYDELIG ble registrert med forhåndsstemme - onsdag 08.02.2023 kl. 19.29. Legg stemme og valgkort i en konvolutt. Husk å legge konvolutt i egen urne for stemmer til annen kommune.

10. Velgeren legger selv omslagskonvolutten i urnen.
 - Dere velger selv om det skal være en egen urne til stemmegivninger som skal sendes til andre kommuner, eller om velger skal legge omslagskonvolutten i samme urne som de ordinære stemmesedlene.

OBS! To stemmesedler til kommunestyrevalget og fylkestingsvalget

Informer velgeren før hen går inn i valgavlukket om at retten til å stemme ved det andre valget vil gå tapt hvis dette ikke gjøres samtidig. Dette skyldes at avkryssingen i manntallet kun gjøres én gang, og at velger derfor ikke kan avgi stemme i det andre valget ved en senere anledning.

3.3 Velgeren finnes ikke i manntallet

Dersom velgeren ikke finnes i manntallet vil du få beskjed om dette når du søker opp velgeren i EVA:

 Personen finnes ikke i manntallet. Sjekk at informasjonen er korrekt.

I slike teller skal følgende prosedyre følges:

1. Informer velgeren om at du ikke finner vedkommende i manntallet.
 - Det kan være flere grunner til at velger ikke finnes i manntallet. For eksempel at:
 - velgeren har hemmelig adresse
 - velgeren har vært bosatt i utlandet i mer enn 10 år og må søke seg inn i manntallet
 - velgeren har ikke stemmerett ved valget
 - Personen skal likevel få avgi forhåndsstemme, men stemmen må legges i en omslagskonvolutt.
 - Det er valgstyret i kommunen som i ettertid avgjør om stemmegivningen skal godkjennes eller forkastes. Stemmen skal derfor ikke registreres ute på forhåndsstemmestedet av forhåndsstemmemottakeren.
2. Fyll ut et tomt valgkort.
 - Et tomt valgkort kan fylles ut manuelt eller fylles ut og skrives ut i EVA under menypunktet "lag nytt valgkort".

Lag nytt valgkort

Navn *

Fødselsdato

Datoformat: dd.mm.åååå

Adresse

Postnummer

Sted

Stemmekretsnummer

Stemmested

 Skriv ut

- Signer valgkortet og før på tid og sted for stemmegivningen.
3. Stemple stemmeseddelen.
 - Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
 4. Velgeren legger selv stemmeseddelen i en stemmeseddelkonvolutt som limes igjen.
 5. Legg valgkortet i en omslagskonvolutt *sammen med* stemmeseddelkonvolutten.
 - Sørg for at informasjonen på valgkortet er synlig i vinduet på omslagskonvolutten før du limer igjen.
 - Merk gjerne omslagskonvolutten med en forklaring, om mulig.
 - Lim igjen omslagskonvolutten og gi den tilbake til velgeren.
 6. Velgeren legger selv omslagskonvolutten i urna.

OBS! Skal velgeren føres inn i manntallet?

Ja, hvis:

Dersom en velger har mer enn ti års botid i utlandet må velgeren søke om innføring i manntallet i den kommunen hen sist var folkeregistrert bosatt i. Søknad om innføring i manntall sendes som regel med stemmegivningen når vedkommende stemmer. Valgstyrene har ansvaret for å føre velgere som har vært bosatt utenfor landet i mer enn ti år inn i manntallet når de mottar velgerens søknad.

Nei, hvis:

Dersom en velger bor på hemmelig adresse, vil velgeren ikke finnes i det ordinære manntallet og skal heller ikke føres inn. Velgere med hemmelig adresse vil stå på en egen liste som vanligvis kun valgansvarlige har tilgang til. De som har tilgang til denne listen over velgere med hemmelig adresse, vil da kunne finne velgeren i denne listen og godkjenne stemmegivningen.

3.4 Velgeren har stemt tidligere

Dersom velgeren allerede har avgitt forhåndsstemme vil EVA gi beskjed om dette når du søker opp velgeren.

TRAPP EKSTRA avleverte godkjent stemmegivning onsdag 08.02.2023 kl. 19.31
Personen kan avlevere forhåndsstemme til tross for tidligere godkjent stemmegivning, men denne stemmegivningen må registreres og prøves senere. NB! Husk å benytte omslagskonvolutt!

Velgere kan likevel velge å avgi ny forhåndsstemme, men da skal stemmen tas imot i omslagskonvolutt og registreres sentralt i kommunen. Da gjelder følgende prosedyre:

1. Informer velgeren om at det allerede er registrert tidligere godkjent stemmegivning.
 - Opplys om at vedkommende likevel kan avlevere forhåndsstemme i omslagskonvolutt, og at denne vil registreres og prøves senere.
2. Klargjør velgerens valgkort.
 - Du kan enten skrive ut velgerens valgkort fra EVA eller benytte et blankt valgkort. Dersom velgeren har tatt med seg valgkort på papir kan dette benyttes.
 - Signer valgkortet og før på tid og sted for stemmegivningen.
3. Stemple stemmeseddelen.
 - Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
4. Velgeren legger selv stemmeseddelen i en stemmeseddelkonvolutt som limes igjen.
5. Legg valgkortet i en omslagskonvolutt *sammen med* stemmeseddelkonvolutten.
 - Sørg for at informasjonen på valgkortet er synlig i vinduet på omslagskonvolutten før du limer igjen.
 - Merk gjerne omslagskonvolutten med en forklaring, om mulig.
 - Lim igjen omslagskonvolutten og gi den tilbake til velgeren.
6. Velgeren legger selv omslagskonvolutten i urnen.

3.5 Forhåndsstemmelokalet har mistet tilgangen til manntallet

Dersom EVA er utilgjengelig på alle PC-er grunnet for eksempel strømbrudd eller nettverksproblemer, gjelder følgende beredskapsprosedyre:

1. Vis velgeren til et valgavlukke med stemmesedler.
2. Når velgeren er ferdig i valgavlukket, vis vedkommende til avkrysserbordet.
 - Kontroller at stemmeseddelen er brettet riktig for å sikre hemmelig valg.
3. Be velgeren vise legitimasjon og eventuelt valgkort.
 - Sjekk legitimasjonen ved å kontrollere navn, bilde og fødselsdato. Legitimasjon skal minimum inneholde velgers navn, fødselsdato og bilde.
4. Klargjør velgerens valgkort.
 - Fyll ut et blankt valgkort. Dersom velgeren har tatt med seg valgkort på papir kan dette benyttes.
 - Signer valgkortet og før på tid og sted for stemmegivningen.
5. Stemple stemmeseddelen.
 - Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
6. Velgeren legger selv stemmeseddelen i en stemmeseddelkonvolutt og limer igjen.
7. Legg valgkortet i en oransje beredskapskonvolutt *sammen med* stemmeseddelkonvolutt.
 - Sørg for at informasjonen på valgkortet er synlig i vinduet på beredskapskonvolutt før du limer igjen.
8. Lim igjen beredskapskonvolutt og gi den tilbake til velgeren.
9. Velgeren legger selv beredskapskonvolutt i urnen.
 - Dere bestemmer selv om det skal benyttes en egen urne i disse tilfellene.

OBS! Godkjenning av beredskapsstemmer

Beredskapsstemmer må godkjennes av valgstyret i etterkant.

Når beredskapssituasjonen opphører, skal beredskapskonvoluttene leveres valgstyret for godkjenning. Godkjenning bør skje fortløpende, med sikte på å få et mest mulig oppdatert avkryssingsmanntall.

3.6 Velgeren må stemme utenfor forhåndsstemmestedet

Dersom velgeren ikke er i stand til å bevege seg inn på forhåndsstemmestedet, kan to valgmedarbeidere i fellesskap ta imot velgerens stemme utenfor forhåndsstemmestedet ved å benytte følgende prosedyre:

1. To valgmedarbeidere tar med stemmeseddelssett for kommunestyrevalg og fylkestingsvalg, stempel, kulepenn, urne(r) og eventuelt en PC med manntallet ut.
 - Hvis velgeren ikke er manntallsført i kommunen, kan dere benytte avkryssingsstemmesedler og klargjøre velgerens valgkort.
2. Gi velgeren stemmeseddelssettene/avkryssingsstemmesedlene.
 - Dersom velgeren benytter stemmeseddelssettene, skal velgeren usett velge stemmesedler og brette disse. De ubrukte stemmesedlene skal kastes for å ivareta hemmelig valg.
 - Dersom velgeren benytter avkryssingsstemmesedler, skal velgeren usett krysse av for partiet ønsker å gi sin stemme til og brette disse.
3. Be velgeren vise legitimasjon.
 - Sjekk legitimasjonen ved å kontrollere navn, bilde og fødselsdato. Legitimasjon skal minimum inneholde velgers navn, fødselsdato og bilde.
 - Dersom velgeren ikke har med valgkort, noter ned velgers navn, fødselsnummer og eventuelt adresse.
4. Finn velgeren i manntallet, dersom dere med en PC med internettforbindelse ut, eller gå tilbake til avkryssningsbordet for å registrere stemmegivningen i EVA.
 - Dersom velgeren er manntallsført i en annen kommune, må valgkortet skrives ut fra EVA eller fylles ut manuelt.
5. Registrer stemmegivningen.
 - Dersom velgeren er manntallsført i kommunen krysses velgeren av i manntallet.
 - Dersom velgeren er manntallsført i en annen kommune registreres stemmegivningen i EVA.
6. Stemple stemmesedlene.
 - Vær nøye med å plassere avtrykket innenfor stempelfeltet.
7. Mottak av stemmesedlene
 - Dersom velgeren er manntallsført i kommunen, kan velgeren legge stemmesedlene rett i urna.
 - Dersom velgeren er manntallsført i en annen kommune, skal velgeren legge stemmesedlene i stemmeseddelkonvolutter og lime igjen disse. Signer

deretter valgkortet og før på tid og sted for stemmegivningen, og legg valgkortet i en omslagskonvolutt sammen med stemmeseddelskonvolutten. Lim igjen. Velgeren skal selv legge omslagskonvolutten i urnen.

- Dersom velger har stemt tidligere eller ikke finnes i manntallet tas stemmeseddelen mot i stemmeseddelskonvolutt og legges i en omslagskonvolutt sammen med et ferdig utfylt valgkort. Lim igjen. Husk å merke konvolutten med en forklaring.

8. Urner og stempel skal bringes tilbake til forhåndsstemmestedet.

3.7 Forhåndsstemmeprosedyrer oppsummert

Stemmekategori	Prosedyre	Håndtering
Velger som forhåndsstemmer i egen kommune	Stemmeseddel rett i urne	Krysses av i manntallet og godkjennes av stemmemottaker
Stemme fra velger som er manntallsført i en annen kommune	Stemmeseddelkonvolutt i omslagskonvolutt	Stemmeavgivningen sendes til velgerens hjemkommune og vurderes der.
Stemme fra velger som ikke er innført i manntallet eller allerede har avgitt stemme	Stemmeseddelkonvolutt i omslagskonvolutt	Vurderes i ettertid
Ved manglende tilgang til manntallet (beredskapsrutine)	Stemmeseddelkonvolutt i egen beredskapskonvolutt	Vurderes i ettertid
Ved mottak av stemme utenfor forhåndsstemmestedet	Velgere bosatt i kommunen: stemmeseddel rett i urne Velgere manntallsført i annen kommune/konvoluttstemmer: stemmeseddelkonvolutt i omslagskonvolutt	Velger bosatt i kommunen: krysses av i manntallet og godkjennes av stemmemottaker Velger manntallsført i annen kommune/konvoluttstemmer: vurderes i ettertid

4 Veiledning og assistanse

Ved siden av oppgaven med å ta imot stemmer, er en av dine viktigste oppgaver på forhåndsstemmestedet å veilede og assistere velgere i lokalet. Alle velgere skal bli møtt på en god måte på forhåndsstemmestedet. Du skal blant annet være beredt på å:

1. Møte velgeren på vei inn i lokalet

Når en velger kommer for å stemme, bør vedkommende møtes av en valgmedarbeider som viser velgeren hvordan hen skal gå frem for å avgi sin stemme. Dette bidrar til å gi velgeren et godt inntrykk, og reduserer muligheten for at velgeren gjør feil i valghandlingen.

Du bør informere velgeren om:

- hvor hen finner stemmesedlene
- hvilke rettelser velgeren kan gjøre på stemmeseddelen
- hvordan stemmeseddelen skal brettes. Her bør du også formidle at velgeren ikke skal bruke en annen stemmeseddel som omslag. Det vil føre til at feil stemmeseddel stemples, og velgerens egentlige stemmeseddel blir forkastet
- at velgeren bør ha valgkort og legitimasjon klart når hen kommer til avkrysserbordet.

2. Gi assistanse på forhåndsstemmestedet

Enkelte velgere trenger assistanse når de skal stemme. Det er velgeren som i stor grad avgjør hvordan dette skal foregå og hvem som skal bistå vedkommende. I utgangspunktet er det valgmedarbeideren som assisterer velgeren.

Dersom velgeren har en fysisk eller psykisk funksjonsnedsettelse, kan vedkommende velge å få assistanse av en *egenvalgt hjelper* som kan bistå velgeren inne i valgavlukket. Velgeren bestemmer selv om hen kun vil ha hjelp av en egenvalgt hjelper, eller om vedkommende også ønsker å ha med en valgmedarbeider for assistanse.

Det er stemmemottaker som avgjør om velgeren oppfyller kravene til å motta hjelp. *Eventuell tvil skal komme velgeren til gode.*

3. Ta imot stemmer fra velgere med nedsatte kognitive evner

Alle som oppfyller valglovens krav til stemmerett, skal få muligheten til å benytte seg av denne. Dette gjelder også velgere med nedsatte kognitive evner, som personer med demens eller nedsatt psykisk funksjonsevne. Utgangspunktet er at alle skal få stemme, men det er viktig at det er velgeren selv som avgjør om hen ønsker å stemme. Nærstående, valgmedarbeidere eller andre skal ikke påvirke velgeren til å

benytte sin stemmerett mot sin vilje, eller bestemme at vedkommende ikke skal få bruke sin stemmerett. Dette betyr at ansatte på institusjoner, valgmedarbeidere eller andre nærstående heller ikke kan bestemme hvem som er "skikket" til å stemme.

Stemmemottaker kan oppleve enkelte situasjoner som utfordrende. Spesielt gjelder det hvis velgeren ikke forstår at vedkommende er i en stemmegivningssituasjon eller hvis velgeren ikke greier å formidle hva hen ønsker å stemme på. Det er likevel viktig at valgmedarbeideren er oppmerksom på at det er velgeren selv som skal avgjøre hva vedkommende skal stemme på. Ingen skal stemme på vegne av velgeren.

Om en person ikke viser en viss interesse eller vilje til å avgi stemme, må stemmemottaker foreta en konkret og individuell vurdering av om en står overfor en person som ønsker å avgi stemme.